

Η Περσεφόνη ή Κόρη βρισκόταν μια μέρα στους αγρούς και μάζευε λουλούδια μαζί με τις Ωκεανίδες φίλες της. Ο Άδης την ερωτεύτηκε αλλά δεν μπορούσε να παραβλέψει πως η νεαρή ήταν κόρη του αδερφού του. Πήγε, λοιπόν, και ζήτησε την άδεια από τον Δία να την παντρευτεί. Ο αρχηγός των θεών συγκατένευσε και η Γη βοήθησε, ώστε να γεννηθεί ένας βλαστός με εκατό πανέμορφα λουλούδια. Η Περσεφόνη μαγεύτηκε και πλησίασε να χαρεί τα άνθη από κοντά. Όμως, ο βλαστός άνοιξε κι από μέσα ξεπετάχτηκε ο Άδης με τ' άλογά του, την άρπαξε στο χρυσό του άρμα και την οδήγησε στο παλάτι του. Μάταια φώναζε η Περσεφόνη, μάταια φώναζαν και οι Ωκεανίδες. Κανένας δεν ερχόταν να βοηθήσει. Όμως, την ώρα που ο θεός του Κάτω Κόσμου ορμούσε από τη γη στο υποχθόνιο βασίλειό του, η Περσεφόνη πρόλαβε κι έβγαλε μια μεγάλη κραυγή, που η Δήμητρα άκουσε κι έσπευσε να την βοηθήσει. Δεν την βρήκε, όμως, πουθενά. Αρχισε να την ψάχνει παντού αλλά μάταια. Και σα να μην έφταναν όλα αυτά, είχε και τον άλλο της αδερφό, τον Ποσειδώνα, να την κυνηγά. Απελπισμένη, μεταμορφώθηκε σε φοράδα και χώθηκε σ' ένα κοπάδι για να τον αποφύγει. Ο θεός της θάλασσας μεταμορφώθηκε σε άλογο και την πρόλαβε. Γεννήθηκαν, έτσι, ένα κορίτσι που κανένας δεν επιτρεπόταν να προφέρει το όνομά του κι ένα άλογο με ανθρώπινη λαλιά και λογικό, ο Αρείωνας.

Εννιά μέρες κι εννιά νύχτες έψαχνε η Δήμητρα την κόρη της. Μέσα στην αγωνία της, ούτε να φάει ούτε να πλυθεί ούτε να χτενιστεί είχε όρεξη, ούτε καν να σταματήσει κάπου να ξεποστάσει. Απελπισμένη, απευθύνθηκε στην Εκάτη, μήπως αυτή ήξερε κάτι. Ναι, κάτι είχε ακούσει αλλά δεν είχε δει. Μήπως, ο Ήλιος; Πήγαν μαζί και τον βρήκαν. Κάτω από την πίεση των δυο γυναικών, ο Ήλιος τους τα είπε όλα. Ακόμα και το ότι ο Δίας είχε συμφωνήσει μ' αυτή τη μεθόδευση. Η Δήμητρα χλόμιασε. Έφυγε από τα θείκα μέρη και μεταμφιεσμένη σε γριά πήρε τους δρόμους.

Η Δήμητρα στην Ελευσίνα

Αναζητώντας την Περσεφόνη, η Δήμητρα βρέθηκε στην Αττική. Ξεθεωμένη, κάθισε κάπου

να ξαποστάσει. Μια γυναίκα, η Μίσμη, της έδωσε να πει νερό ανακατεμένο με αλεύρι από δημητριακά και φύλλα από το τονωτικό βοτάνι που ονομάζουμε φλισκούνη, της έδωσε δηλαδή να πει αυτό που οι αρχαίοι Έλληνες ονόμαζαν «κυκεώνα» και που ήταν συνηθισμένο γι' αυτούς ποτό. Η θεά το ήπιε με τη μία. Ο γιος της Μίσμης, Ασκάλαβος, κορόιδεψε την θεά για την δίψα της. Εκείνη θύμωσε και περιέλουσε τον νεαρό με τα κατακάθια που υπήρχαν ακόμα στην κούπα. Ο Ασκάλαβος μεταμορφώθηκε σε σαύρα.

Η Δήμητρα συνέχισε το ψάξιμο. Τα πόδια της την έφεραν στα μέρη της Ελευσίνας. Τσακισμένη, στάθηκε σε μια πηγή. Σε λίγο, έφτασαν εκεί οι τέσσερις κόρες του βασιλιά Κελεού να πάρουν νερό. Τα 'χασαν που είδαν την караβοτσακισμένη γριά μόνη στην ερημιά και τη ρώτησαν, πώς βρέθηκε εκεί. Καμώθηκε πως τη λένε Δωσώ, είναι από την Κρήτη και την έκλεψαν πειρατές αλλά εκείνη τους το έσκασε και δεν ήξερε, πού βρισκόταν. Τη λυπήθηκαν και από αυτές η Καλλιδική της πρότεινε να την πάρουν στο παλάτι, να γίνει τροφός του νεογέννητου αδερφού τους, Δημοφώντα. Εκεί, η κόρη του θεού Πάνα από την Ηχώ, Ιάμβη, προσπάθησε να την κάνει να χαμογελάσει με αστεία που της έλεγε, ενώ η βασίλισσα Μετάνειρα της φέρθηκε πολύ καλά. Η θεά Δήμητρα το ανταπόδωσε δίνοντας όλη τη στοργή της στο μωρό. Θέλοντας μάλιστα να το κάνει θάνατο, το έβαζε κάθε νύχτα στη φωτιά. Όμως, κάποιο βράδυ, η Μετάνειρα την είδε τυχαία να τοποθετεί το μωρό στο τζάκι, τρόμαξε κι έβαλε τις φωνές. Η θεά θύμωσε, αποκαλύφθηκε κι απαίτησε να της φτιάξουν ένα ναό. Ο βασιλιάς Κελεός έκανε αμέσως πράξη την απαίτησή της, κάλεσε και τον λαό να της αποδώσει τιμές. Η Δήμητρα κλειστήκε στον ναό και δεν έλεγε να βγει.

Με όλα αυτά, πάνω στον Όλυμπο έμαθαν, πού κρυβόταν τόσο καιρό η Δήμητρα. Από την ώρα που χάθηκε, τίποτα δεν πήγαινε καλά πάνω στη γη. Όλες οι σπορές είχαν χαθεί, τα δέντρα δεν έδιναν καρπούς, τα χωράφια ξεραίνονταν. Ο Δίας άρχισε να της στέλνει τον ένα θεό πίσω από τον άλλο, να την πείσουν να επιστρέψει. Η Δήμητρα αρνιόταν, αν δεν της υπόσχονταν να ξαναφέρουν πίσω την κόρη της. Είδε κι απόειδε ο αρχηγός των θεών κι έστειλε τον Ερμή στον Άδη να κάνει συμβιβασμό με τον βασιλιά του Κάτω Κόσμου. Ο Άδης υποχρέωσε την γυναίκα του να φάει ένα σπυρί ρόδι. Με αυτό, η Περσεφόνη ήταν αναγκασμένη να ξαναγυρνά για έναν καιρό στον Κάτω Κόσμο. Ο Ασκάλαφος ήταν αυτός που μαρτύρησε στην Δήμητρα την ιστορία με το ρόδι. Ήταν γιος του ποταμού Αχέρωντα και της Γοργύρας. Από τον θυμό της, η θεά τον μεταμόρφωσε σε κουκουβάγια ή του πέταξε ένα βράχο που τον καταπλάκωσε, ώσπου τον ελευθέρωσε ο Ηρακλής. Τελικά, δέχτηκε και η Δήμητρα τη μοιρασιά κι από τότε η Περσεφόνη έμενε μισό καιρό στον Άδη, οπότε πάνω στην γη υπήρχε χειμώνας και τίποτα δεν άνθιζε κι άλλο μισό στον πάνω κόσμο.

Στην Ελευσίνα, που έγινε μάρτυρας σε όλα αυτά, ιδρύθηκαν τα Ελευσίνια Μυστήρια, οι κρυφές τελετές προς τιμή της Δήμητρας και της Κόρης. Κανένας ποτέ, έξω από τους μνημένους που κράτησαν καλά το μυστικό, δεν έμαθε τι ακριβώς γινόταν στις ιερές τελετουργίες. Η Δήμητρα χάρισε στον Κελεό και την Μετάνειρα άλλο γιο, τον Τριπτόλεμο

(τον τριπλό πολεμιστή αλλά και αυτόν που οργώνει τριπλά το χωράφι) που διδάχτηκε τις αγροτικές εργασίες της καλλιέργειας της γης κι ανέλαβε να τις διδάξει σε όλο τον κόσμο, όπου ταξίδευσε με ένα άρμα που έσερναν φτερωτοί δράκοι.

(τελευταία επεξεργασία, 30 Νοεμβρίου 2020)